

Bygdevekstavgift

mellom

**Staten v/ Kommunal- og distriktsdepartementet, Trøndelag
fylkeskommune og pilotkommunene Rindal og Holtålen**

2024-2027

1. Bakgrunn

Målet med bygdevekstavtaler er å bidra til bosetting, tilgang på kompetent arbeidskraft og fremtidsrettet næringsutvikling i de minst sentrale deler av Distrikts-Norge. Målgruppen for ordningen er de minst sentrale distriktskommunene. Departementet har oppfordret til samarbeid mellom kommuner. Fem pilotområder ble høsten 2022 etter søknad valgt ut til å prøve ut bygdevekstavtaler som nytt distriktpolitisk virkemiddel.

Avtalene skal i hovedsak gi rammer for relevante samarbeidsparter til å utforske behov og handlingsrom for nye løsninger som kan komme flere distriktskommuner til gode. Gjennom forberedende arbeid med bygdevekstavtalen er det identifisert ulike innsatsområder som representerer særlige utfordringer i området. Staten ser behov for å støtte opp under arbeidet, og gjennom et samarbeid med kommunene og andre parter utforske lokalt tilpassede løsninger til disse utfordringene.

2. Hovedparter i avtalen

Hovedparter i denne avtalen er:

- Rindal kommune
- Holtålen kommune
- Kommunal- og distriktsdepartementet er koordinerende hovedpart på vegne av staten, herunder øvrige departementer, Distriktssenteret og Statsforvalter.
- Trøndelag Fylkeskommune [med forbehold om endelig politisk vedtak]

Avtalekommunene forplikter seg som hovedparter i avtalen til å prioritere innsats mellom delmålene i samarbeid med fylkeskommunen og staten som hovedparter for avtalen, samt utforme handlingsplan og konkretisere tiltak i samarbeid med aktører navngitt som samarbeidsparter under hvert delmål i avtalen. Avtalekommunene forplikter seg til dialog med Trøndelag fylkeskommune som regional koordinator og eventuelle andre aktuelle samarbeidsparter under hvert av delmålene, herunder å koordinere sitt arbeid med øvrige piloter der det er hensiktsmessig. Avtalekommunene skal fordele midler fra tilskuddsordningen for bygdevekstavtaler, samt egne ressurser, mellom delmålene i handlingsplanen.

KDD forplikter seg som hovedpart i avtalen til å bidra med faglig rådgivning evaluering og erfaringsdeling i prosessen, ha dialog om spørsmål som angår KDD og å godkjenne årlige handlingsplaner som følger opp delmålene og som samarbeidspartene enes om, som grunnlag for statlig tilskudd. KDD forplikter seg til å koordinere dialog mellom pilotene og berørte departementer, herunder Kunnskapsdepartementet, Samferdselsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet. KDD forplikter seg til å samarbeide med berørte departementer om å legge til rette for dialog mellom pilotene og aktuelle underliggende etater.

Trøndelag fylkeskommune skal vurdere oppfølging av bygdevekstavtalene i sammenheng med øvrig distriktrettet innsats i fylket. og årlige budsjettprioriteringer, herunder samarbeide med piloten om prioritering av innsats mellom delmålene i avtalen. Fylkeskommunen skal videre bidra med faglig rådgivning i prosessen i tråd med prioriteringer i handlingsplan. Fylkeskommunen skal koordinere pilotenes arbeid på tvers der det er hensiktsmessig, samt

underskrive på pilotenes handlingsplaner på områder der de er navngitt som samarbeidspart, før disse oversendes KDD.

Statsforvalteren i Trøndelag har fått i oppdrag å støtte opp under Trøndelag fylkeskommune i deres arbeid med overordnet koordinering av arbeidet med å følge opp de to Trøndelagsavtalene, med forbehold om endelig politisk vedtak om fylkeskommunens forpliktelser i avtalen. Som navngitt samarbeidspart i avtalen skal statsforvalter bistå i tråd med øvrig ansvar og innsats.

Distriktssenteret har fått i oppdrag å bistå kommunene som kompetansepartner, prosessstøtte og veileder i utviklingsarbeidet, særlig knyttet til felles prosjektledernetverk mellom pilotkommunene, samt bidra til erfaringsdeling mellom og fra pilotene på nasjonalt nivå. Distriktssenteret vil også ha en koordinerende rolle knyttet til kunnskapsformidling og eventuelle felles initiativ i samarbeid med pilotene.

Øvrige samarbeidsparter og deres forpliktelser er navngitt under hvert delmål.

3. Avtalens formål og omfang

Formålet med denne avtalen er å sikre at hovedparter i avtalen (se punkt 2) forplikter seg til å samarbeide omkring felles delmål og problemstillinger (se punkt 5). Avtalen legger til rette for dialog mellom partene og bidrar til bedre sammenhenger mellom berørte politikkområder, forvaltningsnivåer og sektorer.

Partene skal gjennom avtalen bidra til å nå pilotenes mål om bosetting, tilgang på kompetent arbeidskraft og fremtidsrettet næringsutvikling i Rindal og Holtålen kommuner. Partene skal i oppfølging av avtalen samarbeide om å utvikle og teste ny distriktpolitikk som kan ha overføringsverdi til andre distriktskommuner, samt mobilisere til økt utnyttelse av eksisterende ordninger.

Avtalen skal gi rammer for samarbeid mellom partene, avklare forventninger og skape forutsigbarhet om hvordan samarbeidet skal skje. Utover dette vil forpliktelsene beskrives nærmere i handlingsplan for oppfølging av avtalene, samt styringsbrev, budsjettbehandling mv.

Denne avtalen om samarbeid skal bidra til:

- å klargjøre viktige prinsipper og gjensidige krav og forventninger
- å sikre kontinuitet og forutsigbarhet for partene
- forståelse og respekt for hverandres synspunkter og arbeidsmåter
- å realisere pilotens mål om bosetting, tilgang på kompetent arbeidskraft og fremtidsrettet næringsutvikling i Rindal og Holtålen kommuner.

Eventuell uenighet søkes løst gjennom dialog.

Avtalen skal gjelde i perioden 1. januar 2024- 30. desember 2027. Ved avtaleslutt skal det vurderes om og i hvilken grad partene har levert på sine forpliktelser, slik de er definert i

avtalen. Ved vurdering av måloppnåelse skal resultater fra arbeidet sees i sammenheng med øvrig innsats som treffer avtalekommunene i samme periode.

Tilskuddsordningen for utprøving av bygdevekstavtaler skal understøtte pilotens arbeid i prosessen og finansiere tiltak i årlige handlingsplaner for oppfølging av avtalen, med forbehold om Stortingets årlige budsjettvedtak. Ytterligere finansiering skal avklares gjennom ordinære budsjettprosesser og synliggjøres i årlig oppdatering av handlingsplan for oppfølging av avtalen. Samarbeidspartene bør ellers bruke oppfølging av avtalen til å mobilisere til bruk av eksisterende ordninger.

4. Forankring

Piloten har stått fritt til å prioritere innsatsområder i tråd med lokale muligheter og utfordringer.

Ved avtaleinngåelse er avtalens innhold forankret i politiske vedtak i alle avtalekommunene, samt kommunenes kunnskapsgrunnlag. For Rindal kommune består dette av arbeidet med utviklingsplanen «Rindal inn i framtida» fra 2022, boligpolitisk plan fra 2018, gjeldende kommuneplan/næringsplan og kunnskapsgrunnlag fra spørreundersøkelser fra 2021. For Holtålen kommune består dette av arbeidet med markedsføringsprosjektet HeiHoltålen og kunnskapsgrunnlag i form av spørreundersøkelsen «Livet og framtida i Holtålen», Sintef-rapport om Holtålens attraktivitet for unge voksne, og spørreundersøkelse blant alle kjøtt- og melkeprodusenter i kommunen. Avtalens innhold skal videre forankres i arbeidet med eventuelle nye samfunnsplaner for begge kommuner.

For *Trøndelag fylkeskommune* er innsatsen forankret i politisk vedtak i fylkestinget, samt Trøndelagsplanen 2019-2030, Regional plan for verdiskaping i Trøndelag 2022-2025 og Kompetansestrategi for Trøndelag 2023-2027.

Fra statens side er avtalens innhold forankret i regjeringsvedtak, samt i Meld. St. 27 (2022–2023) *Eit godt liv i heile Noreg – distriktspolitikk for framtida* og andre aktuelle styrings- og beslutningsdokumenter. Ved avtaleinngåelse er avtalen behandlet i regjering.

5. Innsatsområder, samarbeidsparter og forpliktelser

Målene i bygdevekstavtalen fordrer koordinert innsats fra flere sektorer. På noen områder er det primært aktuelt med et pilot-stat-samarbeid, på andre er det aktuelt å samarbeide med fylkeskommunale aktører. Disse er navngitte som samarbeidsparter under. I slike tilfeller forplikter også disse aktørene seg gjennom avtalen å samarbeide om å finne mulige løsninger. For hvert delmål skal partene enes om konkrete tiltak i årlige handlingsplaner, samt enes om å invitere andre aktører inn i arbeidet.

Arbeidet skal konkretiseres i sammenheng med øvrig innsats i avtalekommunene, og samordne innsats i den grad det er hensiktsmessig. Eventuell deltakelse i forsøkskommuneordningen skal sees i sammenheng med innsatsen i den grad det er relevant.

Ved avtaleslutt skal pilotene rapportere på måloppnåelse for de enkelte delmålene. Partene under det enkelte delmål skal enes om hensiktsmessige måter å vurdere måloppnåelse som del av arbeidet med handlingsplanene.

5.1 Delmål 1 Øke boligbygging og utvikle nye boligtilbud

Samarbeidsparter under dette delmålet er Husbanken og Trøndelag fylkeskommune. Samarbeidspartene forplikter seg til samarbeide med avtalekommunene om å utvikle tiltak til en handlingsplan for å utvikle lokale boligtilbud i avtalekommunene, og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partene kan enes om å invitere øvrige aktører inn i arbeidet, slik som Distriktssenteret, sparebanker, utbyggere, investorer og entreprenører. Husbanken forplikter seg til å koordinere arbeidet med oppfølging i og på tvers av bygdevekstavtalene under dette delmålet.

Partene skal under dette delmålet samarbeide om planlegging og gjennomføring av boligprosjekter i avtalekommunene og høste erfaringer med relevans for øvrige distriktskommuner. Dette innebærer samarbeid om å utforske muligheter for oppgradering av eksisterende boligmasse, nye boligkonsept og virkemidler som bidrar til flere egnede boliger i kommunene som bygger opp under gode bomiljø og stedskvaliteter, samarbeid med private aktører og styrket helhetlig boligplanlegging i kommunene. Innsats under dette delmålet skal ses i sammenheng med innsats under delmål 2 *Øke samarbeid om planlegging og utvikling i avtalekommunene* og med dette styrke kapasitet og kompetanse på helhetlig boligstrategisk arbeid i kommunene.

5.2 Delmål 2 Øke samarbeid om samfunnsutvikling og planlegging

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Statsforvalteren i Trøndelag og Trøndelag fylkeskommune. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle en handlingsplan for økt samarbeid om samfunnsutvikling og planlegging i avtalekommunene og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partene kan enes om å invitere øvrige aktører inn i arbeidet, slik som Distriktssenteret, universiteter og/eller høgskoler, KS, statlige etater, Statens Vegvesen, Sametinget eller andre.

Partene forplikter seg til å utvikle veilednings- og arbeidsformer som legger til rette for tidlig dialog i aktuelle plan- og arealsaker. Partene skal avklare handlingsrommet for spredt boligbygging og handlingsrommet innenfor jord- og konsesjonslov og forankre dette i kommunenes planer og retningslinjer. Et annet aktuelt tema under dette delmålet kan være arbeid med tettstedsutvikling.

Partene skal videre samarbeide om varige løsninger som styrker avtalekommunenes ressurser og kompetanse til å drive samfunnsutvikling og planlegging. Avtalekommunene seg imellom forplikter seg til å samarbeide om å jobbe sammen med å forankre målsettingene i bygdevekstavtalen i kommunenes overordnede planer, sett i sammenheng med kommunenes lovpålagte tjenester og behov for tjenesteutvikling. Samarbeidspartene forplikter seg til å bidra med veiledningsstøtte i dette arbeidet.

5.3 Delmål 3 Øke rekruttering av relevant arbeidskraft

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Statsforvalteren i Trøndelag og Trøndelag fylkeskommune. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle handlingsplanen for å øke tilgangen på relevant arbeidskraft i avtalekommunene, og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partene kan enes om å invitere øvrige aktører inn i arbeidet, slik som Distriktssenteret, lokalt næringsliv, næringsforeninger, regionråd mv.

Partene skal under dette delmålet samarbeide om å utforske tiltak som kan øke rekruttering av relevant arbeidskraft i regionen. Dette kan innebære felles kartlegging av kompetansebehov på kort og lang sikt i samarbeid med lokale arbeidsgivere, utforske handlingsrommet for samarbeid om generelt omdømme- og markedsføringsarbeid. Partene skal også vurdere innsats som kan bidra til å mobilisere innbyggere som står utenfor arbeidsstyrken.

5.4 Delmål 4 Øke mobilitet for innbyggere og tilreisende

Samarbeidspart under dette delmålet omfatter Trøndelag fylkeskommune. Samarbeidsparten forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle en handlingsplan for økt mobilitet for innbyggere og tilreisende, og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partene kan enes om å invitere øvrige parter inn i arbeidet, slik som FoU-miljøer, regionale transportselskaper som AtB, Statens Vegvesen mv.

Partene skal under dette delmålet dele kunnskap og utforske muligheter for å styrke mobilitetstjenester i regionen som også kan utvide bo- og arbeidsmarkedsregioner, sett i sammenheng med øvrige samfunnsbehov for næringsliv og velferdsproduksjon.

Samarbeidet innebærer dialog med ulike målgrupper og utforskning av nye modeller, herunder muligheter for samarbeid mellom privat og offentlig sektor, samordning av nærmiljøtransport og tilbringerløsninger og bedre utnyttelse mellom ulike transporttilbud (som buss og tog).

5.5 Delmål 5 Styrke landbruksnæringen i Rindal og Holtålen

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Trøndelag fylkeskommune og Statsforvalteren i Trøndelag. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle handlingsplanen for å utforske nye grep for å styrke landbruksnæringa i kommunene. Samarbeidspartene kan enes om å invitere øvrige aktører inn i arbeidet, herunder landbruksorganisasjonene på lokalt/regionalt/nasjonalt nivå, FoU-miljøer, Innovasjon Norge mv.

Partene skal under dette delmålet samarbeide om å mobilisere til økt utnyttelse av eksisterende virkemidler på landbruksområdet for å styrke landbruksnæringen i Rindal og Holtålen. I tillegg til skal samarbeidet se utviklingen av landbrukssektoren i sammenheng med annen næringsutvikling. Prosjektet skal bidra til å gi aktører i landbruket lettere og mer helhetlig tilgang til virkemiddelapparatet.

5.6 Delmål 6 Øke tilgang til og bruk av fleksibel og desentralisert utdanning

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Trøndelag fylkeskommune og Statsforvalteren i Trøndelag. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle en handlingsplan for å øke tilgangen til og bruk av fleksibel og desentralisert utdanning, og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partene kan enes om å invitere øvrige aktører inn i arbeidet, slik som Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, Utdanningsdirektoratet, regionale studiesentre, karrieresentre, lokalt næringsliv, universitet- og/eller høgschooler, Sametinget mv.

Partene skal under dette delmålet samarbeide om å identifisere, dele og bygge kunnskap om lokale kompetansebehov på kort og lang sikt. Partene skal vurdere hensiktsmessige tiltak og modeller som kan bidra til å øke tilgang til og bruk av fleksibel og desentralisert utdanning på alle nivåer i utdanningsløpet i avtalekommunene. Dette gjelder tilgang til og fleksibiliteten i videregående opplæring der en større del av utdanningen skjer i arbeidslivet, samt tilgang til høyere yrkesfaglig utdanning, høyere utdanning og etter- og videreutdanning på områder som samarbeidspartene enes om er sentrale for etterspørselen i lokale arbeidsmarkeder. Det er særlig aktuelt å vurdere tiltak som utforsker nye løsninger for å ta i bruk eventuelle lokale studie- og kontorfellesskap (jf delmål 6).

5.7 Delmål 7 Utvikle lokale studie- og kontorfellesskap

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Statsforvalteren i Trøndelag og Trøndelag fylkeskommune. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle handlingsplanen for lokale studie- og kontorfellesskap, og bidra til gjennomføring av denne. Samarbeidspartene kan enes om å invitere øvrige parter inn i arbeidet, slik som universitet og/eller høgschooler, statlige etater, virkemiddelaktører eller andre med virksomhet i området.

Partene skal under dette delmålet utforske muligheter for å etablere og styrke lokale kontorfellesskap for fleksible arbeids- og studieplasser. Dette innebærer blant annet samarbeid om å bygge opp infrastruktur og et tilbud om fysiske lokaler for ansatte og studenter som ønsker å benytte seg av et slikt kontorfellesskap. Arbeidet bør ta utgangspunkt i bruk av eksisterende infrastruktur. Videre forplikter partene seg til å innlede dialog og invitere aktuelle statlige etater og ev andre aktører, til kompetansesamarbeid med mulighet for fysisk tilstedeværelse i avtalekommunene på kort sikt eller med avtalt frekvens. Arbeidet skal ses i sammenheng delmål om tilgang til fleksibel og desentraliserte utdanningstilbud.

KDD forplikter seg til å koordinere utvikling og ev uttesting av et initiativ for gjensidig hospitering, eventuelt der departementsansatte eller statlige etater kan tilbys å jobbe fysisk og/eller hospitere i avtalekommunene for en kortere periode. Initiativet skal utformes i dialog med avtalekommunene for å legge til rette for et gjensidig utbytte. KDD vil vurdere en eventuell videreutvikling av initiativet på bakgrunn av erfaringene fra uttestingen.

6. Overordnet oppfølging av avtalen

Avtalen skal følges opp av en handlingsplan som skal revideres årlig. Avtalekommunene har ansvar for å utforme handlingsplanen i samarbeid med navngitte samarbeidsparter (jf.

rammene for tilleggsbevilgningen, formidlet i brev av 21. november 2023). Trøndelag fylkeskommune skal koordinere pilotenes arbeid på tvers der det er hensiktsmessig. Roller og ansvar vil beskrives nærmere i handlingsplan for oppfølging av avtalen.

Se for øvrig omtale av forpliktelser under punkt 2. Hovedparter i avtalen.

KDD vil invitere hovedpartene til politisk dialog om framdrift og status i avtalene på årlig basis. Her vil det legges til rette for dialog med andre departementer som Samferdselsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Forsvarsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet om saker til politisk vurdering. Avtalekommunene forplikter seg til politisk behandling av status i arbeidet i forkant av de politiske dialogmøtene.

KDD vil i løpet av 2024 avklare hvordan avtalen skal evalueres i dialog med partene, i lys av endelig avtale og godkjente handlingsplaner. KDD legger opp til at partene skal enes om en felles evalueringsstrategi med rom for tilpasning til hver avtale. Forslag og første rapportering skal skje ved første statusmøte med politisk dialog.

KDD legger opp til at partene enes om et felles evalueringsdesign som også er tilpasset den enkelte avtale. Designet skal utarbeides i lys av konkretiseringer i handlingsplanarbeidet, med resultatmål under hvert delmål.

Avtalen er signert av

Avtalepart	Dato for politisk vedtak
Rindal kommune	
Holtålen kommune	
Trøndelag fylkeskommune	
Kommunal- og distriktsdepartementet	

Samarbeidsparter

Husbanken

Statsforvalteren i Trøndelag